

Изази сваке седмице
на читавом табаку.

Претплата, огласи до-
писи шаљу се уредниш-
ву „Гл. Народа у Н. Сад.“

ГЛАС НАРОДА

Цена је. листу:
на годину 4 фор.
на по године 2 „
на три месеца 1 „
за Србију годишње 5 „

ЛИСТ ЗА НАРОДНЕ СТВАРИ ПРИВРЕДУ, ПОУКУ И ЗАБАВУ.

ЗА ОГЛАСЕ ПЛАЋА СЕ 5 НОВ. ОД СВАКЕ ВРСТЕ И 30 НОВЧ. ЗА ЖИГ СВАКИ ПУТ, ЦЕНЕ СУ ЗНАТНО НИЖЕ ЗА ОНЕ ОГЛАСЕ
КОЈИ ШТО ЧЕШЋЕ ИЛИ У ШТО ВЕЋЕМ ОБИМУ ИЗЛАЗЕ У ОВОМ ЛИСТУ.

ЗЛОЧИНСТВА ПРЕМА РОДУ ГРОЖЂА И ШЉИВА.

У Славонији постоји „друштво славонских лекара.“ То друштво држи месечно своје састанке и тако је и 3. о. м. имало састанак свој у Осеку. На том састанку говорио је др. Каливода о томе како што више има вина и ракије, то се више зла чини и доказао је то цифрама. По казивању истог господина у Осеку месеца октобра било је у затвору 214 изтражника. То је толико да се немају дини сместити, јер кад су грађене апсане рачунао је да свега може бити 50 до 60 уапшеника.

Др. Каливода узео је с тога да пронађе од куда да се толико злочинаца намножи, те набраја по реду од године 1871. до 1875. све злочине за које се судило у Осеку код великог суда. Он је начинио таблицу за преглед. (Види таблицу на свршетку чланка.)

Из овога прегледа статистике злочина против сигурности живота пише др. Каливода, који пет год. заваћа — и којег подаци исцрпљени су из писмена сл. кр. судбенога стола у Осеку, који суди над жупанијом вировитичком од 81 □ миља са 168.105 становника, пре свега се увиђа, да се бројеви упитни злочина почетком јесени сваке године множе и размерно у зимским месецима до месеца јануара расту, а месеца фебруара сваке године изванредно и то не само по броју и каквоћи умањују, него и слабији бивају. —

Дочим се број наведени злочина у назначени 5 година у летним месецима и то од почетка марта до конца јула од 28 до 37 мења, — расте у августу до 42 а јануара будуће године са 80 свршује.

То умножење тих злочина почетком јесени размерно повишење броја исти у зимским месецима и ненадано умањење броја злочина почетком фебруара може се само тиме разјаснити: што се у време кад се по броју множе злочини сватови држе и велики црквени блаждани као божић нова година, 3 краља и покладе славе, те за време разних тих светковина наш народ преобилно ужива таково пиће, које човека омами па онда настављајући тај прекомерни ужитак при свакој поједине светковине за више дана — заборави на све и пићем занешен учини што само множи број злочина против сигурности живота.

Случајеви кад шљивици и виногради нису плодом обилни и услед тога добивена мања коликоћа ракије и вина — јесу од незнатнога уплива на обичаје за време сватова и слављења наведени блаждана ако је година оманула и плодови неиздашни буду знаде се наш сељак помоћи, јер без пића за прославу исте светковине несме проћи па ако је кеса празна, а ти продај по који или више комада марве — нема ли ни марве за продају то онда нађе у сеоског греа помоћи, који је на то увек готов сељаку новац у зајам дати — а овај хајд купи ракије — последице тога јесу дела који број злочина за време зимских месеци направљенима три до четири пута прелазе. Разлог наведен множења злочина тих јест нешто обично ал не стално — ти злочини понављају се сваке поједине године само пригодно сватова и цревени светковина — па с тога човек, угријан пићем склон је на свако зло, а када та (пића) тежком муком прибављена — потрошена јесу, онда се отрезни и буде миран, док му се непружи нова какова згода.

Изгредници мирују не само за време летних месеци мирују такођер за време зимских, када шљивици и виногради нероде.

Али кад су године издашне виногради и шљивице роде — онда је узрок злочина управо сталан.

Сељак, који се за време зимских месеци у лошим годинама само кад и кад опија, брзо се освести, — а напротив у годинама родним у вино и шљивама као што је ова — ту му нарав преотме мах, он се неразтрзени и неосвести дотле, док није потрошено све пиће.

У таквим плодовитим годинама расте број злочинаца против сигурности живота прекомерно; тако н. пр. у месецу јануара 1871 било је 38 такви случајева (10 тежке телесне озледе, 25 убојства и 3 уморства) дочим их је године 1872 ради лоше природе вина и ракије само 15 било (10 тежке телесне озледе, 5 убојства) у год. 1873 само 10 случајева (3 тежке телесне озледе, 2 убојства и 5 уморства) у години 1874 такођер 10 случајева (4 тежке телесне озледе, 4 убојства и 2 уморства) и најпосле у јан. о. г. 7. случајева (2 тежке телесне озледе, 3 убојства и 2 умор.)

Овај неразмер бројева наведени злочина највећма у очи удара, кад се исти сравни са бројем почињени злочина месеца септ. у годинама за плодовитост вина и ракије лошим то јест 1871, 1872 1873 и 1874 у којима је 4, 13, 3 и 5 такви злочина почињено а месеца септ. о. г. која је у свему обилата била, тај број 32 случаја изнаша, од којих је 27 случајева уморства.

У месецу окт. наведени година, било је односни случајева 5, 8, 11, 14, дочим ове године у истом месецу имаде 37 случајева и то: 16 тежке телесне озледе, 16 убојства и 5 уморства.

Будући да први дан овога месеца дан на дан злочинци те врсте у овдашњу апсану дотеравани беху то служи за доказ, да број тих и овога месеца мањи неће бити и да ће тај број док се не потроше жестока пића, још у зимским месецима исти бити.

За даљи доказ нека служи и статистични изказ — у којем је видљиво, да је већ за први десет месеци о. г. злочинаца 129 на броју било и то (58 ради тежке телесне озледе, 34 ради убојства а 37 ради уморства), који број би могао на темљу наведени разлога до конца децембра т. г. број у назначене 4 године до два пута надомашити.

Ту имам приметити, да су у предложеном прегледу само они злочинци наведени — на које се сумња да би побегли те с тога у овдашњој апсани затворени, дочим они на слободној нози налазећи се у прегледу ни наведени нису. Још ми је додати, да је код кр. државнога одветништва у Осеку месеца окт. о. г. 48 злочинаца пријављено, а да је у окт. прошле године само 14 такви пријава било (у прегледу навађа се 37 пријава, јер је 11 злочинаца било до разправе на слободу пушћено).

Околност, да се већи део ови злочина на најближим сродницима починио и то највећма ради недозвољене или неправедне деобе, и да уморство на родитељу, брату и супрузи у рубрици наведени злочинаца 20% изнаша; надаље и начин на који ти злочини изведени буду, показује гадно дивљаштво и зверску ћуд злочинца — јер подпуно смрскање лубање (decapitatio) — разцепање главе од темена до основе (basis crasi) нису баш редкости — у обште су озледе главе најчешће, те изнашају 75% — оруђе за те озледе јест понајвише сижира, помање коци, лубца или слично; озледе пушком нанешене јесу веома редке, те

изнашају једва 10%. Из свега тога види се, да што је више пића, тим више зла. Ово предавање ваљало би свештеници да на предикаоници прочитају, па ће јамачно ма један злочин мање бити. А и једну овцу да спасе добар пастир непропушта.

Ц е л о к у п н и п р е г л е д
свију код кр. судбеног стола у Осеку од 1 јануара 1871 до 4 новембра 1875 ради тежке телесне озледе убојства и уморства уапшених изтражника и казника.

Година	Јануар			Фебр.			Март			Април			Мај			Јуни			Јули			Аугуст			Септ.			Окт.			Нов.			Дец.		
	П. т. озледа	Убојство	Уморство	П. т. озледа	Убојство	Уморство	П. т. озледа	Убојство	Уморство	П. т. озледа	Убојство	Уморство	П. т. озледа	Убојство	Уморство	П. т. озледа	Убојство	Уморство	П. т. озледа	Убојство	Уморство	П. т. озледа	Убојство	Уморство	П. т. озледа	Убојство	Уморство	П. т. озледа	Убојство	Уморство						
1871	10	25	3	2	6	1	7	4	7	4	7	16	18	3	10	16	2	15	19	4	18	13	4	26	12	4	17	13	27	4	12	13	2			
1872	10	5	—	5	4	1	2	6	2	6	1	4	3	3	3	3	2	4	8	—	2	7	1	5	1	10	9	2	—	1	4	5	1			
1873	3	2	5	1	2	—	1	9	—	4	8	—	3	2	—	4	3	2	4	2	2	1	5	2	5	7	2	4	4	2	1	—	—			
1874	4	4	2	6	4	—	1	7	—	6	3	1	4	3	2	4	3	2	2	1	5	—	12	5	2	5	7	2	4	4	2	1	—	—		
1875	2	3	2	7	—	—	9	2	—	1	1	1	4	—	5	2	1	5	2	1	3	5	8	—	1	16	16	5	2	1	—	—	—			
Свега	29	39	12	21	16	2	10	12	7	16	18	3	10	16	2	15	19	4	18	13	4	26	12	4	17	13	27	4	12	13	2	—	—			

У Осеку, 5. новембра 1875.

Др. Каливода.

ЛУКА ВУКАЛОВИЋ

написао Јово Никићеновић.

(Наставак.)

Неколика дана послје овог боја Дервиш-паша поведе своју војску на Гацко а остави у граду Требињу само једну чету.

Кад дозна Лука да су отишли Турци из Требиња и да с њиме не мисле ратити, он посла своју војску

и пред њима својега брата Јола, заједно са Луком Петровићем и Мићом Љубибратићем, у Шуму и Попово да побуне народ.

Јоле са дружином пође све поред границе Песарове, те одметну Шуму и Попово.

У завали код манастира око учинише, од куд Турке непрестано нападаху. Овде дође к њима и калуђер Нићифор Дучић, који је Јолу и дружини много помагао, познајући ону околину.

А кад видје порта да силом против Луке не може успјети, она посла у љето год. 1861 Омер-пашу у Херцеговину, да покуша мирнијем путем доћи с Луком до споразумљења.

Омер-паша дође у Бар и ступи у преговор са Црном Гором, јер знадијаше да ова испод руке Херцеговцима помаже. Али не могући се са Црном Гором погодити, он се обрати непосредно на херцеговачке главаре. За то крене се са „европском комисијом“ на пароброду „Синопе“ и дође под Херцеговину близу Суторине, те позва на састанак Луку и остале херцеговачке главаре. Али Лука, бојећи се какве пријеваре, одговори паши да он не ће доћи на пароброд, него ако има наша каквог разговора с њиме, нека изађе на сухо; ако се боји у Суторину доћи, он нека изађе у Херцеговину, те ће се ондје састати. Но Омер паша није хотио на ово пристати, него посла консуле да преговоре Луку да дође на пароброд. Консули дођоше у Суторину и састадоше се с Луком, те га почеше наговарати да пође на пароброд к Омеру. Али Лука рече: „Та кад није било паши тешко доћи из Цариграда под Суторину, мислим да се не ће уморити ако изађе овдје на крај, а ја мору нијесам вичан, те се бојим да се не утопим“. Кад видјеше консули да им је сав напор узалудан, они се вратише к Омеру на празно, као што су и дошли.

Када Омер видје да му с Луком нема разговора, наједи се те отиде паробродом у Клек, увјерив се да без Црне Горе није лако Херцеговину умирити.

Да би пак могао приморати ову на повољни за њега мир, он сакупи силну војску те у августу год. 1861 опколи Црну Гору, па се опет упусти у неко преговарање са овом, али му би све узалуд, јер се не могаше погодити.

У то доба дође из Цариграда Фуад-Паша, којег Турци држаху за највјештијег дипломату, те и овај стаде кунати срећу не би ли како уговорио мир са Црном Гором, а лако би се последије израчунао с рајом.

Али ни њега срећа не послужи, те се на пошљетку одваже Турци на даље ратовање.

Дервиш-паша, Али-паша и Мехмед-паша крену се 23. августа преко Бањана и Коријенића и дођу у Требиње, а одовлен су 7000 војника изађу на Зупце те попалише: Орашје, Турменте, Поткрај и Буково село, посјекоше неколико стараца и дјецe, јер људи не бјеху дома, него по планини а Лука бјеше у Суторини.

Када Луку допадоше ови гласи, ражљути се и жао му бјеше, па похита су неколико момака на Зупце. Али доклен он горје изађе, Турци умакоше у Требиње. Онда Лука писа Дервиш-паши: „Чуј, Дервишу, једна потурицо, кад си се кријући као страшљивица и непоштен човјек увукао у моје Зупце, те

поробио женске опрегљаче и кудјеље и посјекао, што људи и јунаци не сијеку: старе бабе и нејаку дјецу, а кад те мати јунака родила, за што ме у Зупцима само један дан не причека, него онако нездрелице побјеже са мегдана, као нико на свијету. Зато ако си јунак на мегдану, изађи из града да се на бојном пољу огледамо“. — Али Дервиш-паша нашао је за добро одгодити одговор и остати у граду, па мирно сркнутати турску каву. —

Мало касније Лука пође у село Љеково су 200 момака да развали кулу, коју су Турци били оградиле, да би лакше одржали у стези ово село.

Кад из ненада 13. октобра удари од некуда на њега Махмуд-паша су 1000 војника. Кад Лука видје Турке, чисто се обрадова, те повига своје соколове: „На јуриш, браћо, да осветимо Зупце“; па потрже сабљу те уз Михољи до улетје у Турке а за њима остала дружина. За час Лука овдје Турке разби, посетијече два бимбаше и уграби барјак Муфтар-бега. Осим тога многи овдје Турци заглавише, те тако Лука на брзо освети своје Зупце. Али се Турцима не да мировати, већ опет 18. октобра са јачом силом ударише на Љеково, да покају првашњу погибију. Ту се отвори жестоки бој, нити се Срби могу примакнути; нити се Турци хоће одмакнути, изгледаше као да су се двије једнаке снаге удариле, те једна другу не може да надвлада. Док у неко доба улетје Лука, голом сабљом, гдје највиша опасност бијаше, па повика: „Ха, соколови, не дајмо се, него на јуриш, ко је јунак и Србин, нек удара за вјеру и слободу српску“. Дружина га одмах послуша, те јурише међу Турке и брзо их растјерају. Турци побјегну пут Требиња а Лука остаде на мегдану славећи побједу. У овом боју погинуо је осим многијех другијех Турака, и бимбаша турски Алија Кеџић, којег посетијече Саво Спајић, а Турци га за непобједива држаху.

Услијед овијех побједа Лука је био заузео сву област између аустријске границе и ријеке Требишњице, те Турцима бјеше затворен пут с мора код Клека и Суторине, а са суха предње страже Лучине простираху се од ријеке Неретве и варошице Габеле, па све до Коњскога.

Лука је имао кроз цијело ово вријеме у својој војсци преко 400 Срба римокатоличке вјере, које је предводио дун Илија њихов жупник, који се је у више бојева одликовао, као прави јунак.

Овдје је Лука не малу вјештину показао, кад је знао придобити к себи и Србе римокатоличке вјере, који обично зазиру од српског имена, те се прије братиме с Турцима, него са својим братом Србином. Истина да прости народ није овому крив, него њихови жупници, који их од браће одвраћају и нехотице Турцима издају. Али народ треба да добро позна своје жупнике и братре, те да им слијепо не верује, и себе мрази код остале браће, без које му не ће зора слободе синнути. Жупници пак нека се угледају на јунака дун Илију, којег није вјера ометала да заједно са осталом браћом против диндушманина

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

војује и жртве приноси на олтар српске слободе.
Нека, дао Бог, хиљадили нам се овакови узор-
жушници!

Послије пораза турског на Љекову, Лука се бавио
највише око уређења војске, јер је знао да га Турци
не ће за дуго на миру оставити. (Наставиће се.)

Н О В Е М Е Р Е.

(Наставак.)

6. Таблица

ЗА ОЗНАЧЕЊЕ ЦЕНЕ ПРЕМА ИЗЈЕДНАЧЕНОЈ НОВОЈ МЕРИ.
БЕЧКА ФУНТА — КИЛОГРАМ.

Кад је це- на на 1 лота	Онда је цена 1 декаграма	Кад је це- на на 1 лота	Онда је цена 1 декаграма	Кад је це- на на 1 лота	Онда је цена 1 декаграма	Кад је це- на на 1 лота	Онда је цена 1 декаграма	Кад је це- на на 1 лота	Онда је цена 1 декаграма	Кад је це- на на 1 лота	Онда је цена 1 декаграма	Кад је це- на на 1 лота	Онда је цена 1 декаграма
НОВ.	НОВ.	НОВ.	НОВ.	НОВ.	НОВ.	НОВ.	НОВ.	НОВ.	НОВ.	НОВ.	НОВ.	НОВ.	НОВ.
1	1 3/4	34	60 1/2	67	1 19 1/2	1	—	1 78 1/2	2	90	5	18	
2	3 1/2	35	62 1/2	68	1 21 1/2	1	1	1 80 1/2	3	—	5	36	
3	5 1/4	36	64 1/2	69	1 23	1	2	1 82	3	10	5	54	
4	7 1/4	37	66	70	1 25	1	3	1 84	3	20	5	71	
5	9	38	68	71	1 27	1	4	1 85 1/2	3	30	5	89	
6	10 3/4	39	69 1/2	72	1 28 1/2	1	5	1 87 1/2	3	40	6	7	
7	12 1/2	40	71 1/2	73	1 30 1/2	1	6	1 89 1/4	3	50	6	25	
8	14 1/4	41	73	74	1 32	1	7	1 91	3	60	6	43	
9	16	42	75	75	1 34	1	8	1 93	3	70	6	61	
10	17 3/4	43	77	76	1 35 1/2	1	9	1 94 1/2	3	80	6	78	
11	19 1/4	44	78 1/2	77	1 37 1/2	1	10	1 96 1/2	3	90	6	96	
12	21 1/2	45	80 1/2	78	1 39 1/2	1	15	2	5	4	—	7	14
13	23	46	82	79	1 41	1	20	2	14	4	10	7	32
14	25	47	84	80	1 43	1	25	2	23	4	20	7	50
15	27	48	85 1/2	81	1 44 1/2	1	30	2	32	4	30	7	68
16	28 1/2	49	87 1/2	82	1 46 1/2	1	35	2	41	4	40	7	86
17	30 1/2	50	89 1/2	83	1 48	1	40	2	50	4	50	8	3
18	32	51	91	84	1 50	1	45	2	59	4	60	8	21
19	34	52	93	85	1 52	1	50	2	68	4	70	8	39
20	35 1/2	53	94 1/2	86	1 53 1/2	1	60	2	86	4	80	8	57
21	37 1/2	54	96 1/2	87	1 55 1/2	1	70	3	04	4	90	8	75
22	39 1/2	55	98	88	1 57	1	80	3	21	5	—	8	93
23	41	56	1	89	1 59	1	90	3	39	5	50	9	82
24	43	57	1	90	1 60 1/2	2	—	3	57	6	—	10	71
25	44 1/2	58	1	91	1 62 1/2	2	10	3	75	6	50	11	61
26	46 1/2	59	1	92	1 64 1/2	2	20	3	93	7	—	12	50
27	48	60	1	93	1 66	2	30	4	11	7	50	13	39
28	50	61	1	94	1 68	2	40	4	29	8	—	14	28
29	52	62	1	95	1 69 1/2	2	50	4	46	8	50	15	18
30	53 1/2	63	1	96	1 71 1/2	2	60	4	64	9	—	16	17
31	55 1/2	64	1	97	1 73	2	70	4	82	9	50	16	96
32	57	65	1	98	1 75	2	80	5	—	10	—	17	85
33	59	66	1	99	1 77								

9. Таблица.

ЗА ПРЕТВАРАЊЕ АКОВА У ХЕКТОЛИТАР И ЛИТАР.

Бечки аков	Хектолитар.		Бечки аков.	Хектолитар.		Бечки аков.	Хектолитар.	
	Литар.	Литар.		Литар.	Литар.			
1	—	56 1/2	11	6	22	25	14	15
2	1	13	12	6	79	30	16	98
3	1	70	13	7	36	40	22	64
4	2	26	14	7	92	50	28	29
5	2	83	15	8	49	60	33	95
6	3	40	16	9	5	70	39	61
7	3	96	17	9	62	80	45	27
8	4	53	18	10	19	90	50	93
9	5	09	19	10	75	100	56	59
10	5	66	20	11	32			

7. Таблица.

ЗА ОЗНАЧЕЊЕ ЦЕНЕ ПРЕМА ИЗЈЕДНАЧЕНОЈ НОВОЈ МЕРИ.
ЛОТ И ДЕКАГРАМ.

Кад је це- на на 1 лота	Онда је цена 1 декаграма	Кад је це- на на 1 лота	Онда је цена 1 декаграма	Кад је це- на на 1 лота	Онда је цена 1 декаграма	Кад је це- на на 1 лота	Онда је цена 1 декаграма	Кад је це- на на 1 лота	Онда је цена 1 декаграма	Кад је це- на на 1 лота	Онда је цена 1 декаграма
НОВ.	НОВ.	НОВ.	НОВ.	НОВ.	НОВ.	НОВ.	НОВ.	НОВ.	НОВ.	НОВ.	НОВ.
1	1/2	23	13	45	25 1/2	67	38 1/2	89	51		
2	1 1/4	24	13 1/2	46	26 1/2	68	39	90	51 1/2		
3	1 3/4	25	14 1/2	47	27	69	39 1/2	91	52		
4	2 1/4	26	15	48	27 1/2	70	40	92	52 1/2		
5	2 3/4	27	15 1/2	49	28	71	40 1/2	93	53		
6	3 1/2	28	16	50	28 1/2	72	41	94	53 1/2		
7	4	29	16 1/2	51	29	73	41 1/2	95	54 1/2		
8	4 1/2	30	17	52	29 1/2	74	42 1/2	96	55		
9	5 1/4	31	17 1/2	53	30 1/2	75	43	97	55 1/2		
10	5 3/4	32	18 1/2	54	31	76	43 1/2	98	56		
11	6 1/2	33	19	55	31 1/2	77	44	99	56 1/2		
12	7	34	19 1/2	56	32	78	44 1/2	100	57		
13	7 1/2	35	20	57	32 1/2	79	45	200	1	14	
14	8	36	20 1/2	58	33	80	45 1/2	300	1	71	
15	8 1/2	37	21	59	33 1/2	81	46 1/2	400	2	29	
16	9	38	21 1/2	60	34 1/2	82	47	500	2	86	
17	9 1/2	39	22 1/2	61	35	83	47 1/2	600	3	43	
18	10 1/2	40	23	62	35 1/2	84	48	700	4	00	
19	11	41	23 1/2	63	36	85	48 1/2	800	4	57	
20	11 1/2	42	24	64	36 1/2	86	49	900	5	14	
21	12	43	24 1/2	65	37	87	49 1/2	1000	5	71	
22	12 1/2	44	25	66	37 1/2	88	50 1/2				

8. Таблица.

ЗА ПРЕТВАРАЊЕ ОЛБЕ У ЛИТАР, ДЕЦИЛИТАР И ЦЕНТИЛИТАР

О л б а	Литра			О л б а	Литра			О л б а	Литра			
	Децилитар	Децилитар	Центилитар		Децилитар	Децилитар	Центилитар		Децилитар	Децилитар	Центилитар	
1/8 (1/4 сатљ.)	—	—	9	8	5	6	6	18	12	7	3	
1/4 (1/2 сатљ.)	—	1	8	9	6	3	7	19	13	4	4	
1/2 (1 сатљ.)	—	3	5	10	7	0	7	20	14	1	5	
1	—	7	1	11	7	7	8	30	21	2	2	
2	—	1	4	1	12	8	4	9	40	28	2	9
3	—	2	1	2	13	9	2	—	50	35	3	6
4	—	2	8	3	14	9	9	—	60	42	4	4
5	—	3	5	4	15	10	6	1	70	49	5	1
6	—	4	2	4	16	11	3	2				
7	—	4	9	5	17	12	—	2				

(Свршиће се.)

ГРАЂА ЗА ИСТОРИЈУ СРП. ПОКРЕТА Г. 1848.

Саопштио ш—ј—.

(Наставак.)

Славной команди Бригаде Цесаро-Кралѣвскогъ Воинства у Каменицы.
Евтин и дѣтеланъ Рецентъ.

Употребленіемъ когъ, у Петроварадину Граду концентрирана Маѣарска Войска или се сва за одну ноћ погунити, или из Града избећи, и празанъ га оставити мора.

У сваку Бомбу или Кумбару треба метути одну бѣсу (од фунте) пуну люте ситне наприке. коя кадъ се запали, съ лютымъ силовитымъ смрдѣливымъ и смртный Ударъ (шлагъ) узрокуюћимъ дымомъ своимъ тако ће заразити савъ Градъ, да никаква душа ни у собама, ни у казаматима неће жива остати моћи. — него ће се или погунити, или изъ Града избећи морати; само толико таковы Кумбара бацѣти е нужно да се све градске улице са напричнымъ смртоноснымъ дымомъ што гушће испуне. — О чему ће се сваки, кои мало што наприке было у соби, было гди запали увѣрити и видити, да се къ таковомъ дьму, безъ опасности живота ни приступити могуће не, а камоли гутати га.

Овымъ само найлакшимъ и найпоузданимъ начиномъ, у неприятельскимъ рукама наодећий се Петроварадинъ Градъ нашъ безъ кровопролитія освоити можемо, а не другіе сръ се никакав Юришъ безъ крви учинити, и безъ црне штете срећно свршити не може — а овако што реко, ни едне насъ едине капи коштати неће; — чимъ е и цару и воююћемъ Народу нашемъ яко поможено. —

Одъ одногъ Србљина из Војводине.

Засједаније

Скупштине народа Србског у Карловци сремски 27 сентембра 1848 год. држано.

Ч. 1. Почем је Његова Светост, Господин Патриарх Јосиф скупштину Народа Србског под 17 текућег месеца и љета на 25 о. м. сазвану, престолним словом својим овде под А. у оргиналу прикљученим данас отворио, и у слову том скупштину на важнаст задатка решити се имајућег опоменивши највећу радост своју о том изјавио, што је Народом Србским у скупштини 1 и 3. маја о. г. једногласно за војводу Србског избрани светљеши Господин Цесаро-Краљевски Генерал Стефан Шупљикац витез, у ово баш време у средину Народа стигао, кад Народ Србски за постиженије цјели у Скупштини 1 и 3 маја о. г. постављење мудрог и разумног руководиѣла војеног највећма потребује, — почем је даље Његова Светлост вишехваљени Господин војвода Србски Стефан скупштину народъу поздравивши њу о том известио да је он као Цесаро-краљевски Генерал из чисте ка Роду свом љубови с тим намјеренијем у средину народа дошао, да нарочно војена движенија народа Србског донде руководи, док се Божијим благословом и храбром мишицом Србског војводина Србска извојује милостију Његовог ц. кр. величества потврди, и круг дјелатности војводе Србског својим начином опредјели, — народна ова скупштина поздрав тај врховног поглавара свог са највећим уердијем примивши ступила је к собственем урежденију свом.

(Продужиће се)

ПОДЛИСТАК.

С Е О С К И Н А Т А Р О Ш

(Наставак.)

Пошље се по натарошевог кума и по слугу овога. Ови дођу и признаду, да су били у забрани, али кад су то видели од поглаварских синова.

Сада се опет славна сесија убезекну. Сви се застидеше и заћуташе, само је натарош задовољно се смешео.

Да их манемо све, нека им је за овај мах свима опрштено, али други пут; предложиће суђаје, чији синови нису тужени, узимајући тиме зајам од оних, чији су тужени.

— Е онда смо свршили са судом, рече доста љутито натарош, а кнез још жешће привати: Тако је, за то има лопова, што је суд лопов.

Натарош предложи, кнез подупре, а остали немаше куда него решише: Да сви морају платити

по пет форината глобе, но онај што је истину рекао, добива од два жандара, који су затајати хтели двоицу по половину од петице, дакле излази на чисто. Кум натарошев што је истину сведочио, плаћа само полу, а ону другу полу плаћају жандари. Осим тога жандари платише сваки по десет форината глобе, што нису своју дужност извршили.

Још једаред је било њих неколико осуђено, и после тога нестале потрице, као да је руком однешена. Када си у атар села . . . ушао, одмах си видио, да ту ред и закон влада. Нигди закоса, нигди загриза на њиви па и леније (путеви између њива) стоје целе као засејане. Општина је са њих добила 30 тоvara сена. Изранила је општину марву и још јој је претекло да прода.

ТРАГОВИ СЕ ВАТАЈУ.

Господин натарош у селу — никад није уловио зеца или дивљу гуску или дрошљу него или врину или врапца и дивљег голуба, и опет је сво село приповедало како је г. натарош од како је пролеће огрануло уједаред страстан ловац постао. Г. натарош купио је доброг коња једног и лаке шарене талиге, па чим у вече из канцеларије, а он седа на талиге те га ето натраг или ујтру рано или баш кад треба у канцеларију и обично празних шака. Већ је с тога и смешан постао а многима и чудан, што увек сам иде, а никад кочијаша свога неводи. Најчудније је било то, да је натарош увек с друге стране у село улазио, видило се да нешто замеће траг. Многи је рад био да дозна, шта ће то рећи, а удаваче, које би радо биле натарошевице бити, те су се већ нешто и омишљале. Више пута чуло се, да су натароша видели ноћу да у варош Н. улази а ујтру рано да излази. И капиција, кад су га једном неки и неки, или неке и неке запитале, да ли је он опазио, да таки и таки човек на таком и таком коњу и таким и таким талигама и таког и таког изгледа у вече доцкан или ујтру рано на капију пролазио, одговорио је, да јесте и да му је то врло чудно, али његово није да пита ни ко је он ни шта тражи, а и кад би питао јамачно му не би одговорио.

Гласови о тајном путовању натарошевом допрли су и у солгабирову кућу.

Рањеница говорила је тетци да она испита натароша, шта он ради тако често и то ноћу у вароши, али ова јој је одговорила да натарош ником не одговара за своје приватне ствари, а друго он би просто порекао да иде у варош и како би му се доказало да то чини. „Па баш и кад би се дознало, шта се то нас тиче рекао је опет солгабиров жени својој, тио да не би рањеница чула, и додао, ако се он нешто и улагује њој то је обична учтивост, и жеља да се нама, нарочито теби допадне, он је млађи, а нужно је увек да жена старешинова о његовим млађима добро говори.“

— Па баш за то треба он да пази шта ради. Он износи нашу кућу на глас, зар ти ниси чуо да свет говори, да он мисли нашу — узети, па ако то не буде, ту срамоту ја му бар не могу опростити.

— Видиш како си лаке намети. Ајде што ти знаш шта свет говори; али од куда свет зна шта он мисли. Мани се тога то су женски послови.

— Баш за то што су женски нећу се манути.

И госпођа солгабировица није се манула.

Наскоро по томе дође натарош из села — солгабирову службеним поском. Солгабиров га задржи на вечери. Гостију беше више.

Кад је натарош дошао у кућу солгабировљеву дочекав је озбиљно, тако рећи ладно, ни налике на дочеке дотле. Солгабиров се отимао да се нешто својскије покаже, али солгабировица а нарочито рањеница сасвим се званично владаху, као да су оне сол-

габиров и да су дошле натарошу у канцеларију, да је визитирају или да га што службено испитују.

Дође и вечера, гости заузеле места око стола. Сврши се са првим делом вечере, који траје док је куварици воља, са јестивом, и дође и други, који траје док је домаћину и гостима воља или док не дође невоља, те се мора разлаз правити, — дође се на ниће и дуван. Кафа је већ једном одужена. Гостивећ више нису везани, да за столом седе. Слободно је проћи се по собама, којих има више и које су све осветљене.

Натарош је чекао ту прилику, да дозна одкуда је промена у дочеку његовом. Гледао је, како би уватио рањеницу на само. Ова је у трећој соби нешто спремавала. Натарош увати згоду, кад се друштво око стола заговорило, те умакне у трећу собу.

— Ви се госпођице нешто срдите на мене.

— „Ко? Ја, не знам зашто.“ Ово је госпођица рањеница са свим охоло, подругљиво изговорила, али је брзо додала: „Шта се ви мене тичете, да се ја могу на вас срдити, ја знам само да сте ви натарош и гост тетков, па вас ја гледим ко и другог госта.“ Госпођица се отимала, али је у тај мах изгледала, као дете, кад се заплаче, а мати да би ућуткала га прети му, да ће она ићи да се удави ако нећути, а дете јој каже: „немој мама ићи, ето ја неплачем“ а овамо оће од јецања и суза да се угуши. Да се госпођица није у тај мах окренула у њеном би се оку приметила суза. Натарош хтеде да је обавести и одрешити јој и руке и срце, али у тај мах уђе госпођа солгабировица, а госпођица се уклони.

— Баш добро, што смо сами. Ја с вама господине натарошу имам великог рачуна. Ви се мени дволично владате. Ласкате мојој рођаци а овамо везани сте за друго место.

Натарош се трже и запита: „за какво друго место?“

— Сад ћу вам казати. Ви одлазите сваки час у варош. Молим, немојте ме прекидати, дође и на вас ред. Ви сте тамо везани. Ја нећу ништа да кажем, јели то лепо или ружно, али то није лепо, да ви другог залуђујете. Млад сте човек, доликује вам тумарање; али онда оставите се поштених кућа.

— Натарош се заборави те викну: Нема поште није куће на свету него — али брзо дође себи, и запита какву милостива свезу мислите ви између мене и између вароши?

— Чујте ме даље, продужи солгабировица. Ви сте и онамад негде у вароши били. Кренули сте се у вече, стигли сте подоцне у варош. Коња сте оставили у грчми код златног рога, за тим сте отишли у један сокачић ту има дивна кућица с баштом пред себом. Сакривена је. Ви сте сами одкључали врата са сокака, и кад сте куцнули на кујнска врата истрчала је пред вас млада женска и викнула у радости ево... хоћете ли да вам кажем шта је викнула, или вам је доста да рекнем, да је на то двоје мале деце истрчало и то исто викнуло.

Натарош се упренасти и узбуни незнаде друго него рећи: То ви милостива само тако комбинирате (срочивате).

— Хоћете ли доказа?

— То не може бити.

Госте у другој соби служио је средски сержански коњаник. Солгабировица га викну и он дође.

— Је ли овај човек ономад био код вас у селу ради стражарења?

— Јесте.

— Докле?

— Док се ја нисам у лов крено.

— Јесте, онда је он пошао за вама и видно је де живе ваше лисице.

— Опростите милостива — кад би голубови тако свети били — у осталом сержан ће вазда оно говорити што старешица његова хоће, а најпослед, ја сам само у канцеларији натарош.

— Онда молим, да од сутра нашу кућу поштедите.

— Могу одмах, али баш за то што штедим вашу кућу сачуваћу је од бруке. Гости су се лепо у зору разишли и натарош је на време у својој канцеларији био.

(Наставиће се.)

Д И С Т А К.

Р А З Л И Ч Н О С Т.

(Машина што говори.) Изумели су машину што говори и у Берлинским новинама јавља се, да је у Берлину покушавано да се види јели то збиља и доказало се да јесте само још није савршена.

(То се још скоро чуло није.) У Атини затворили су два бивша министра с тога, што су за новце њих четворицу направили владикама. Продавање за новце духовних чиновна као поповине, владичанства и т. д. зове се симонија.

— (Руски цар Павле) I забрани најстрожије, да се нико не сме брзо возити. Једном возећи се он Исаковом пијацом, опази из далека неког официра, где у највећем трку на коли јури. Цар зановеди кочијашу, да тера за њим, не бил га зауставио. Али оћен! Официр ошине још већма свог козачког коња и утече. На то се цар разљути и науми да дозна, ко је тај официр. Одмах заповеди „да ударе у бубење наопако.“ (Generalmarsch) те да се сви официри скупе; који не буде ту, то ће за цело бити онај, што је испред њега побегао. Али у тај је пар било њих више официра изван града, те тако буду њих 27 ухапшени, на међу њима и онај, због кога се и подигла читава брука. Цар се наравно још већма разљути, кад је ушав у дворану, где су их на његову заповест довели, место једнога као што се он надао, затекао њих 27 Стане их редом загледати, али не мога познати оног јучерањег. Најпослед проговори: „Један од вас ме је јуче страшно разљутио, што је возећи се упркос мојој забрани као бесомучан терао коња и побегао на капију из града. Мислио сам, да ћу на тај начин за њ дознати, ако дадем знак да се сви скупе; но пошто сам се преварио, настав место једнога вас 27 то хоћу да остане усмена читавом петроградском гарнизону официрском. Сви ћете сад, без даљег оклевања, у Сиберију. Све је већ при равно за ваш одлазак. Одлазите сад!“ Сви се скаменише. На то изиђе један леп млад човек из гомиле пред цара, метнувши руку на узбуркане прски клекне пред њега и проговори гласом што дрхташе. Нека на мене падне немилост, ваше величанство! До сада не беше још ни једном официру забрањено, да сме изићи из вароши, кад није у служби. Ја сам кривац.“ За тим устане, и пребледивши ућути и дрхташе. Цар га стане мерити очима од главе до пете У дворани владаше мртва тишина. По дугој почивци запитаће га цар: „Како се зовеш ти?“ Лајтнант му каже своје име. Павле опет заћути неко време и гледаше непрестано младића. Најпослед га опет запита: „Откуд ти онај коњ?“ „Од оца ми, он га је сам одгајао и мени поклатио.“ — „Твој је отац, настави цар, спутив младићу руку на раме, одгајао врло доброг коња, али још бољег сина. Ти ниси стрепио, да поред свег мог гњева признаш свој преступ, те да спасеш част својих садругова. То је красно, врло красно. За то су сад сви слободни. — Шта би искао за тог коња?“ — „Ваше величанство, повиче официр, само ако би се хтели тако понизити, да га узмете. Он ме је спасао

од праведног гњева мога цара, по ту цену нека је ваш!“ Код тих речи падне на колена . . . „Устајте, мајору!“ повиче цар Павле, „од лајтнанта не прима цар поклоне. Хвала вам на коњу.“ — Нови мајор добије знатну суму новаца, да си набави мајорске аљине и другог коња.

(Како се купи порез у Маџарској.) У Арадским новинама читамо како се у оном крају око Арада истерује порез. У Ковачници било је њих више, који нису платили порез на време Екзекуција дођа и узати им вино у бурадма. Начини се лицитација и нађу се два купца. Ови дадоше за аков заједно с буретом 2 ф. 50—60 и тако добише све вино на хиљаду акова. Кад се узме да буре само по акову дође најмање 1 ф. 50 нов. онда је продато вино за 1 ф. У Мокрој продато је на лицитацији једном човеку за 6 ф. 36 гусака и добивено 3 ф. 90 н. дакле 18 пари гусака за 3 фор. 90 н. Другом једном продата је крава за 4 ф. Трећем опет за два фор. дуга продато је дебело свињче. Оваких случајева веле горње новине цупа је читава жупанија, Лена времена заиста.

(Како се чивути од солдачине извучу?) У Аустрији има 822.000 чивута а само 2020 су солдати. Срба нема више и има најмање до тридесет хиљада солдати, а кад је граница била, било је у самој овој до 50.000

(Запињу и за плату првог маџар. министра.) Исти има 20.000 фор. редовне плате и 12.000 додатка. Посланик Ирањи, који је од странке оне што се зове Кошутова заиска ових дана, кад сва земља мора терете да сноси да и госнода министри то учине „То је срамота рече Ирањи, да на частима код првог министра када части депутирце из кристалних чаша најбоље француско вино у грло лије, а сиромасима, што порез плаћају падају сузе у крчаг из ког воде пију.“

КЊИЖЕВНЕ ВЕСТИ.

Изашла је из штампе једанаеста свеска

СРБАНИЈЕ

с овим садржајем:

Текст: Pique Dame. Новела Александра Пушкина. (Свршетак.) — Пунин и Бабурин. Новела Ивана Тургенева. (Свршетак.) — Књижевне приповетке. Скупио их Вук Врчевић. (Продужење.) — Опште образовање. Предавање Милорада П. Шапчанина. — Нови век. Од Колба Прево Станиша. — Питалице. Скупио их у Херцеговини Вук Врчевић. (Продужење.) — Књижеван преглед. Критика на Грујићеву, Чољак Антићеву и Путникову војену организацију. Мирамира Од Синише. (Продужење) Сима Андрејевић Гуманов. — Наше слике. — Разне белешке. — Библиографија.

Сликe: Сима Андрејевић Игуманов. — Друм из Дубровника у Херцеговину. — Устаници у Херцеговини. — Херцеговачка раја на далматинској граници. — Петар [(Пеција) Петровић, — Херцеговачка нејач уклонила се од турског зулума. — Дубровник.

Дванаеста свеска изаће што пре и донеће између осталогa једну шпанску новелу од Аларкона и ликове вођа устаничких Луке Петковића и Мирослава Хубмајера.

Претплата се из Аустро-Угарске шаље на ову адресу: **Administration der „Srbadija“, Wien 3 Ungargasse Nr. 2.** а из Србије на књижару Велимира Валожића у Београду.

Сада је баш изашао из штампе

ПОЛАЖЕНИК

КАЛЕНДАР ЗА ПРЕСТУПНУ ГОДИНУ

1876.

ЦЕНА ЈЕ КАЛЕНДАРУ САМО 20 НОВЧ.

Ко поручи за растуривање добија проценат 25%.

Може се добити и поручити код „српске народ. задр. штампарије“ у Н. Саду.

С Р Б И Н

КАЛЕНДАР ЗА НАРОД ЗА ПРЕСТУПНУ ГОДИНУ

1876.

Издање Милоша Грабовачког

Година седма.

Овај календар изашао је из штампе и има ову садржину:

I. део: Опште знамените године, српске знамените године, помрачење сунца и месеца, планета владарица, знамените планете, месечне четврти, сунце неке планете и месец, дванајет неб. закона, покретљиви празници, четири годишња времена, календар за год. 1876. за уплату вађевине, мене месечне, и дневно излажење и залажења сунца.

II. део 1. Календарски тумач 2. Светозар Маковић 3. Сирмак. приповедка Ј. Суботића. 4. Бихнер о моралу и религији. 5. Прва земунска задруга за подпомагање и штедњу, и белешка свију овакових задруга 6. различности и песме. 7. Књижевна вест. 8. Вапари и пијаце. 9. Пошта. 10. Огласи.

Овај календар удешен је за све завоне (вађевине за нед. уплату и за вапарије, вапари су и пијаце, поште и телеграфике, сасвим тачно обележени.

Цена је на 100 ком. фор. 25 или 300 гроша. Ко поручи за готов новац добија 30% рабата.

Ко жели овај календар имати нека се што пре обрати на подписаног.

У Земуну, октобра 1875.

Србин-Милош Грабовачки.

О Г Л А С.

ОКРУЖНИЦА.

Подписато подужеће овим јавља свакоме, који до овога листа допре да има новаца на зајам за сваког оног, који ораћи земаља притјажава, особито они п. н. земљепритјажатељи чине се изрично пажљивим, да сви они, који имају уредне исправе и преко 100 фор. пореза без додатака плаћају, врло брзо новаца по 6%—7% добити могу.

Мање своте могу се такођер добити, само нешто дуже траје (у последње време сироводило се за 4—8 недеља) и нешто је и већи интерес.

Овим се даје прилика сваком земљепритјажатељу да може своје стање у ред довести, ако има какви раскрајака и зачкољица, а нарочито да се опрости несносни вексли, њихови термина, и велики интереса — са којима су се многи кроз ови последњи неколико рђави година упознати морали.

На све стране се виче нема новаца. — **Ево дакле новаца!** пак купујте те јефтине земље, орите, сијте, брда и долине, радите, небојте се пропаста док 6—7 од стотине плаћате. — Кад у целог света новца буде, онда је земља по дуплу цену. —

Који је вољан на ове новце таки велики интерес плаћати, као што су заопуцале наше шаркасе узимати, тај ће већ за осам година са тим интересом и сав капитал вратити моћи, пак га бар нико неузнемирује, само уплати једанпут или двапут у години (каке хоће од воље му стоји) свој интерес, пак мир божи — нити га ко зна, нити му треба да сваки час векслу мења, нити га ко зивка, нити му ко прети да ће му се вексла протестирати, пак онда нема ту да једанпут ишту полу, други пут све, да се из ова из бока вратити мора, тога овде нема, ко једанпут поднише облигацију миран је за цело време на које је узео новац, кад оно мало интереса иоле уредно плаћао буде.

Све друго што год ко жели дознати у погледу зајма, нека заповеда доћи у нашу писарну, или нека иште ма по киме писмена разјаснења, пак ће добити у свима европским језицима на захтевање.

ДЕЛОВОДСТВО

општег прометног завода.

ХРАНИТЕЛНИ БИЉЕГ „ФИНИКС“

ОПШТИ ПРОМЕТНИ ЗАВОД

У СЕНТОМАШУ У БАЧКОЈ ЖУПАНИЈИ

на Францовом каналу,

преко пута од српске свето-богојавленске цркве, у завештаној кући покојног Васе пл. Николића Цавера кућни број 977.

УСТМЕНА ОВАВЕШТЕЊА

око зајма дају се сваки дан у писарници подужећа, и то од 8—12 сати пре подне сваки дан осим велики заповедни светаца. —

ЗА ВЕЋЕ ПОСЛОВЕ

где је нужно деловођи на лице места отићи, или се буде у том послу захтевала присутност, има захтевач за сваку миљу подвоз са 1 фор. а дневнице са 10 фор. платити. —

Ко жели преко писма о зајму разговарати, тај има прво 1 фор. послати за писарину, пак ће му се доставити цело „Разјаснење“ и све што захтевао буде, иначе само мала окружница.

Неплаћена писма непримају се.